

**Ілона Бойчевська, к.п.н.**  
Уманський державний педагогічний університет  
імені Павла Тичини  
м.Умань

## **ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У НІМЕЧЧИНІ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ**

Знання іноземної мови стає важливою умовою входження України до європейського соціально-економічного, культурного та інформаційного простору. У Національній програмі “Освіта ХХІ століття” наголошується на тому, що у програмі шкільного вивчення іноземні мови знаходяться на другому місці після української мови за важливістю. Під впливом соціально-економічних чинників та бажанням європейської інтеграції постає питання удосконалення системи іноземної освіти в Україні. У цьому ключі розпочалося розроблення власної концепції раннього навчання іноземних мов, що базується на принципах, закладених в Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти.

Німеччина не стоїть осторонь європейських процесів, підтримуючи інтенсифікацію вивчення іноземних мов. Так, в оцінці Конференції ректорів вищої школи та Німецької служби академічних обмінів з приводу проголошення 2001 року Європейським роком мов зазначено, що вищі навчальні заклади мають бути націлені на те, щоб зробити можливим вивчення двох сучасних іноземних мов [2, с. 153].

Насамперед, необхідно дати визначення поняттю «іноземна освіта». Як справедливо зазначає у своєму дослідженні В. Гаманюк, іноземна освіта – це «соціально-педагогічне явище, спрямоване на вивчення, збереження та відтворення національних здобутків у навчанні й вихованні особистості, а також на забезпечення відкритості системи освіти, її інтеграцію в світовий освітній простір. Термін «іноземна освіта» має практичне спрямування: до нього включаються розвиток усного та писемного мовлення, формування комунікативної компетенції, що найбільш точно відображає мету та сутність сучасного навчання іноземних мов» [1, с.4].

Вивчення іноземних мов у Німеччині відбувається під впливом мовної політики ФРН, яка залежить від політичних прагнень держави, характеру економічних зв'язків із зарубіжними країнами, особливостей структури суспільства, національних традицій, а в останні два десятиліття відчутний вплив на іноземне навчання здійснюють глобалізація, міграція й інтеграційні процеси.

У педагогічних працях зустрічаємо певну періодизацію розвитку іноземної освіти у Німеччині. І період (до середини ХVІ ст.) характеризувався особливою увагою до давніх мов, у першу чергу латинської, а згодом і грецької. Вчителів давніх мов для класичних гімназій готували в університетах, де латинська мова була мовою викладання і навчання. У ІІ періоді (ІІ половина ХVІ – ХVІІІ ст.) зазнає поширення французька мова як ознака шляхетного походження, додаються іспанська та російська мови, але домінують давні мови, знання яких є передумовою навчання в університетах. Вчителі отримують

підготовку в університетах, де створено спеціалізовані кафедри. Особливістю III періоду (XIX ст.) було відведення великої кількості навчального часу на вивчення класичних мов. У цей час створюються підручники з іноземних мов, розробляються перші навчальні плани, шкільна іншомовна освіта набуває ознак системи, що стало поштовхом до реформування педагогічної освіти. У IV періоді (кінець XIX – XX ст.) перевагу у вивченні отримала англійська мова, друге місце посідала французька, але до навчальних планів потрапляють іспанська, італійська та деякі інші європейські мови. У вищих школах іноземні мови вважалися дисциплінами, що не мають наукової перспективи, тому викладалися представниками середньої ланки викладацького складу. Науковий характер іншомовної фахової освіти забезпечувався залученням до викладання науковців, професорів та штатних викладачів з досвідом наукової роботи. V період (кінець XX ст. – сьогодні) – у навчальні плани пропонується включити як мінімум дві іноземні мови. Міжкультурний аспект та лінгвокраїнознавчий компонент є невід’ємною складовою іншомовної освіти [1, с. 15-17].

Серед особливостей іншомовного навчання у сучасній ФРН варто назвати наступні: раннє вивчення іноземних мов; скорочення часу на вивчення першої мови та введення інших іноземних мов; урізноманітнення мовної пропозиції; вивчення однієї мови як основи для засвоєння споріднених з нею мов; розвиток мовної уваги, впровадження програм навчання мов протягом життя, реформування системи підготовки вчителів іноземних мов і пропозиція заходів з підвищення їхньої кваліфікації з огляду на багатомовність. Унаслідок існування у ФРН різних типів шкіл організація іншомовного навчання, а саме кількість запропонованих мов, послідовність їх вивчення, термін і сітка годин, а також мета та зміст навчання відрізняються. У переважній більшості шкіл як перша мова пропонується англійська.

Значну увагу в Німеччині приділяють навчанню дітей-мігрантів, унаслідок чого у школах пропонується вивчення рідної мови та німецької як другої. Зважаючи на це, розробляються та реалізуються заходи щодо покращення як рівня шкільної іншомовної освіти, так і рівня фахової підготовки вчителів.

Таким чином, можемо констатувати, що унаслідок раннього навчання іноземної мови, введення декількох іноземних мов, запровадження програм вивчення мови упродовж життя, проведення реформ щодо підготовки вчителів іноземних мов, врахування потреб різних прошарків населення відбувається ефективна реалізація політики іншомовної освіти у ФРН.

### **Література**

1. Гаманюк В. А. Теорія та практика іншомовної освіти у Німеччині в контексті загальноєвропейських інтеграційних процесів : автореф. дис. док. пед. наук. : 13.00.01 / Гаманюк Віта Анатоліївна; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет». – Луганськ, 2013. – 42 с.
2. Отрощенко Л. Особливості формування іншомовної професійної комунікативної компетентності у вищих навчальних закладах Німеччини / Л. Отрощенко // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. – Харків : Видавничий центр ХНУ, 2007. – № 19. – С. 152–157.

